තතියපටිපදා සුතතං
තෙවැනි ප්‍රතිපදා සූත්‍රය

චතසෙසා ඉමා භිකඛවෙ පටිපදා. කතමා චතසසසා?

දුකඛාපටිපදා දනධාභිඤඤා, දුකඛාපටිපදා ඛිපපාභිඤඤා, සුඛාපටිපදා දනධාභිඤඤා, සුඛාපටිපදා ඛිපපාභිඤඤා.

කතමා ච භිකඛවෙ දුකඛාපටිපදා දනධාභිඤඤා? ඉධ භිකඛවෙ භිකඛු අසුභානුපසසී කායෙ විහරති ආහාරෙ පටිකකුලසඤඤී සබබලොකෙ අනභිරතසඤඤී සබබසඞඛාරෙසු අනිචචානුපසසී. මරණසඤඤා ඛො පනසස අජඣතතං සූපටඨිතා හොති. සො ඉමානි පඤචසෙඛබලානි උපනිසසාය විහරති: සදධාබලං හිරිබලං ඔතතපපබලං විරියබලං පඤඤාබලං. තසසිමානි පඤචින්‍ද්‍රියානි මුදූනි පාතුභවනති: සද්ධින්‍ද්‍රියං විරියින්‍ද්‍රියං සතින්‍ද්‍රියං සමාධින්‍ද්‍රියං පඤඤින්‍ද්‍රියං. සො ඉමෙසං පඤචනනං ඉන්‍ද්‍රියානං මුදුතතා දනධං ආනනතරියං පාපුණාති ආසවානං ඛයාය. අයං වුචචති භිකඛවෙ දුකඛාපටිපදා දනධාභිඤඤා.

මහණෙනි, මේ ප්‍රතිපදා සතරෙකි. කවර සතරෙක යත්:

දුකඛාපටිපදා දනධාභිඤඤා ය, දුකඛාපටිපදා ඛිපපාභිඤඤා ය, සුඛාපටිපදා දනධාභිඤඤා ය, සුඛාපටිපදා ඛිපපාභිඤඤා යි.

මහණෙනි, දුකඛාපටිපදා දනධාභිඤඤා කවර? මහණෙනි, මෙ සස්නෙහි මහණ තමාගේ කරජකායෙහි අශුභානුදර්ශී වූයේ කවලීකාරාහාරයෙහි පිළිකුළැ යි යන සංඥා ඇත්තේ, මුළු ලොව්හි උකටලී සංඥා ඇත්තේ, සියලු සංස්කාරයන් විෂයයෙහි අනිත්‍යානුදර්ශී වූයේ වෙසෙයි. ඔහුගේ සිත්හි මරණසංඥාව මැනවින් එළඹ සිටියේ වෙයි. හේ ශ්‍රද්ධාබලය, හ්‍රීබලය, අපත්‍රපාබලය, වීර්‍ය්‍යබලය ප්‍රඥාබලය දැ යි මේ පඤ්ච ශෛක්‍ෂබලයන් ඇසුරු කොට වෙසෙයි. ඔහුට මේ ශ්‍රද්ධේන්‍ද්‍රිය ය, වීර්‍ය්‍යේන්‍ද්‍රිය ය, ස්මෘතීන්‍ද්‍රිය ය, සමාධීන්‍ද්‍රිය ය, ප්‍රඥේන්‍ද්‍රිය ය යන මේ පඤ්චේන්‍ද්‍රියයෝ මෘදු වූවාහු පහළ වෙති. හේ මේ පඤ්චේන්‍ද්‍රියයන්ගේ මෘදු බැවින් ආශ්‍රවක්‍ෂය පිණිස ආනන්තරික මාර්ගසමාධියට ලැසි ව පැමිණේ. මහණෙනි, මේ දුකඛාපටිපදා දනධාභිඤඤා යී කියනු ලැබේ.

කතමා ච භිකඛවෙ දුකඛාපටිපදා ඛිපපාභිඤඤා? ඉධ භිකඛවෙ භිකඛු අසුභානුපසසී කායෙ විහරති ආහාරෙ පටිකකුලසඤඤී සබබලොකෙ අනභිරතසඤඤී සබබසඞඛාරෙසු අනිචචානුපසසී. මරණසඤඤා ඛො පනසස අජඣතතං සූපටඨිතා හොති. සො ඉමානි පඤචසෙඛබලානි උපනිසසාය විහරති: සදධාබලං හිරිබලං ඔතතපපබලං විරියබලං පඤඤාබලං. තසසිමානි පඤචින්‍ද්‍රියානි අධිමතතානි පාතුභවනති: සද්ධින්‍ද්‍රියං විරියින්‍ද්‍රියං සතින්‍ද්‍රියං සමාධින්‍ද්‍රියං පඤඤින්‍ද්‍රියං. සො ඉමෙසං පඤචනනං ඉන්‍ද්‍රියානං අධිමතතතතා ඛිපපං ආනනතරියං පාපුණාති ආසවානං ඛයාය. අයං වුචචති භිකඛවෙ දුකඛාපටිපදා ඛිපපාභිඤඤා.

මහණෙනි, දුකඛාපටිපදා ඛිපපාභිඤඤා නම් කවර? මහණෙනි, මෙ සස්නෙහි මහණ කයෙහි අශුභයන් නුවණින් දක්නාසුලු වූයේ අහරෙහි පිළිකුල් සංඥා ඇත්තේ, සව්ලොව්හි උකටලී සංඥා ඇත්තේ, සියලු සංස්කාරයන් විෂයයෙහි අනිත්‍යය නුවණින් බලනසුලු වූයේ වෙසෙයි. ඔහුගේ සිත්හි මරණසංඥාව මැනවින් එළඹ සිටියේ වෙයි. හේ ශ්‍රද්ධාබලය, හ්‍රීබලය, අපත්‍රපාබලය, වීර්‍ය්‍යබලය ප්‍රඥාබලය දැ යි මේ පඤ්ච ශෛක්‍ෂබලයන් ඇසුරු කොට වෙසෙයි. ඔහුට මේ ශ්‍රද්ධේන්‍ද්‍රිය ය, වීර්‍ය්‍යේන්‍ද්‍රිය ය, ස්මෘතීන්‍ද්‍රිය ය, සමාධීන්‍ද්‍රිය ය, ප්‍රඥේන්‍ද්‍රිය ය යන මේ පඤ්චේන්‍ද්‍රියයෝ අධිමාත්‍ර වූවාහු පහළ වෙති. හේ මේ පඤ්චේන්‍ද්‍රියයන්ගේ අධිමාත්‍රතායෙන් ආශ්‍රවක්‍ෂය පිණිස ආනන්තරික මාර්ගසමාධියට ශීඝ්‍ර ව පැමිණේ. මහණෙනි, මේ දුකඛාපටිපදා ඛිපපාභිඤඤා යී කියනු ලැබේ.

කතමා ච භිකඛවෙ සුඛාපටිපදා දනධාභිඤඤා? ඉධ භිකඛවෙ භිකඛු විවිචෙචව කාමෙහි විවිචච අකුසලෙහි ධමෙමහි සවිතකකං සවිචාරං විවෙකජං පීතිසුඛං පඨමං ඣානං උපසමපජජ විහරති. විතකකවිචාරානං වූපසමා අජඣතතං සමපසාදනං චෙතසො එකොදීභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පීතිසුඛං දුතියං ඣානං උපසමපජජ විහරති. පීතියා ච විරාගා උපෙකඛකො ච විහරති සතො ච සමපජානො, සුඛඤච කායෙන පටිසංවෙදෙති යං තං අරියා ආචිකඛනති උපෙකඛකො සතිමා සුඛවිහාරීති තතියං ඣානං උපසමපජජ විහරති. සුඛසස ච පහානා දුකඛසස ච පහානා පුබෙබව සොමනසස-දොමනසසානං අතථඞගමා අදුකඛං අසුඛං උපෙකඛාසතිපාරිසුදධිං චතුතථං ඣානං උපසමපජජ විහරති: සො ඉමානි පඤචසෙඛබලානි උපනිසසායවිහරති: සදධාබලං හිරිබලං ඔතතපපබලං විරියබලං පඤඤාබලං. තසසිමානි පඤචිනද්‍රියානි මුදූනි පාතුභවනති: සදධිනද්‍රියං විරියිනද්‍රියං සතිනද්‍රියං සමාධිනද්‍රියං පඤඤිනද්‍රියං. සො ඉමෙසං පඤචනනං ඉනද්‍රියානං මුදුතතා දනධං ආනනතරියං පාපුණාති ආසවානං ඛයාය. අයං වුචචති භිකඛවෙ සුඛාපටිපදා දනධාභිඤඤා.

මහණෙනි, සුඛාපටිපදා දන්ධාභිඥා නම් කවර? මහණෙනි, මෙ සස්නෙහි මහණ කාමයන්ගෙන් වෙන් ව ම අකුසල් දහමින් වෙන් ව ම විතර්ක සහිත වූ විචාර සහිත වූ විවේකයෙන් උපන් ප්‍රීති හා සුඛ ඇති ප්‍රථමධ්‍යානයට පැමිණ වෙසේ. විතර්කවිචාරයන්ගේ ව්‍යපශමයෙන් ආධ්‍යාත්මයෙහි පැහැදීම ඇති සිතෙහි එකඟබව ඇති විතර්ක රහිත වූ විචාර රහිත වූ සමාධියෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛ ඇති ද්විතීයධ්‍යානයට පැමිණ වෙසේ. ප්‍රීතියගේ ද විරාගයෙන් උපේක්‍ෂා ඇත්තේ ස්මෘතිමත් වූයේ සම්‍යක් ප්‍රඥා ඇත්තේ වෙසෙයි. කයින් සුව ද විඳියි. ‘උපේක්‍ෂා ඇතියේ ස්මෘතිමත් වූයේ සුඛවිහාරියෙකි’යි ආර්යයෝ යම් ඒ පුඟුලකු පවසත් ද ඒ තෘතීයධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. සුඛයාගේ ප්‍රහාණයෙන් ද දුඃඛයාගේ ප්‍රහාණයෙන් ද කැල ම සොම්නස්-දොම්නස් දෙක නැතිවී යාමෙන් අදුඃඛ වූ අසුඛ වූ උපේක්‍ෂාවිසින් කළ ස්මෘතිපාරිශුද්ධි ඇති චතුර්ථධ්‍යානයට පැමිණ වෙසේ. හේ මේ ශ්‍රද්ධාබලය, හ්‍රීබලය, අපත්‍රපාබලය, වීර්යබලය ප්‍රඥාබලය දැ යි මේ පඤ්ච ශෛක්‍ෂබලයන් ඇසුරු කොට වෙසෙයි. ඔහුට මේ ශ්‍රද්ධේන්ද්‍රිය ය, වීර්යේන්ද්‍රිය ය, ස්මෘතීන්ද්‍රිය ය, සමාධීන්ද්‍රිය ය, ප්‍රඥේන්ද්‍රිය ය යන මේ පඤ්චේන්ද්‍රියයෝ මෘදු වූවාහු පහළ වෙති. හේ මේ පඤ්චේන්ද්‍රියයන්ගේ මෘදු බැවින් ආස්‍රවක්‍ෂය පිණිස ආනන්තරික මාර්ගසමාධියට ලැසිව පැමිණේ. මහණෙනි, මේ සුඛාපටිපදා දන්ධාභිඥා යී කියනු ලැබේ.

කතමා ච භික්ඛවෙ සුඛාපටිපද ඛිප්පාභිඤ්ඤා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං පීතිසුඛං පඨමං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. විතක්කවිචාරානං වූපසමා අජ්ඣත්තං සම්පසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පීතිසුඛං දුතියං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. පීතියා ච විරාගා උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො ච සම්පජානො, සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙති යං තං අරියා ආචික්ඛන්ති උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරීති තතියං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්ස-දෙමනස්සානං අත්ථගමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති: සො ඉමානි පඤ්චසෙඛබලානි උපනිස්සායවිහරති: සද්ධාබලං හිරිබලං ඔත්තප්පබලං විරියබලං පඤ්ඤාබලං. තස්සිමානි පඤ්චින්ද්‍රියානි අධිමත්තානි පාතුභවන්ති: සද්ධින්ද්‍රියං විරියින්ද්‍රියං සතින්ද්‍රියං සමාධින්ද්‍රියං පඤ්ඤින්ද්‍රියං. සො ඉමෙසං පඤ්චන්නං ඉන්ද්‍රියානං අධිමත්තා ඛිප්පං ආනන්තරියං පාපුණාති ආසවානං ඛයාය. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සුඛාපටිපද ඛිප්පාභිඤ්ඤා.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ චතස්සො පටිපදති.

මහණෙනි, සුඛාපටිපද ඛිප්පාභිඥා නම් කවර? මහණෙනි, මෙ සස්නෙහි මහණ කාමයන්ගෙන් වෙන් ව ම අකුසල් දහමින් වෙන් ව ම විතර්ක සහිත වූ විචාර සහිත වූ විවේකයෙන් උපන් ප්‍රීති හා සුඛ ඇති ප්‍රථමධ්‍යානයට පැමිණ වෙසේ. විතර්කවිචාරයන්ගේ ව්‍යුපශමයෙන් ආධ්‍යාත්මයෙහි පැහැදීම ඇති සිතෙහි එකඟබව ඇති විතර්ක රහිත වූ විචාර රහිත වූ සමාධියෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛ ඇති ද්විතීයධ්‍යානයට පැමිණ වෙසේ. ප්‍රීතියගේ ද විරාගයෙන් උපේක්‍ෂා ඇත්තේ ස්මෘතිමත් වූයේ සම්‍යක් ප්‍රඥා ඇත්තේ වෙසෙයි. කයින් සුව ද විඳියි. ‘උපේක්‍ෂා ඇතියේ ස්මෘතිමත් වූයේ සුඛවිහාරියෙකි’යි ආර්යයෝ යම් ඒ පුඟුලකු පවසත් ද ඒ තෘතීයධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. සුඛයාගේ ප්‍රහාණයෙන් ද කැල ම. සොම්නස්-දොම්නස් දෙක නැතිවී යාමෙන් අදුඃඛ වූ අසුඛ වූ උපේක්‍ෂාවිසින් කළ ස්මෘතිපාරිශුද්ධි ඇති චතුර්ථධ්‍යානයට පැමිණ වෙසේ. හේ මේ ශ්‍රද්ධාබලය, හ්‍රීබලය, අපත්‍රපාබලය, වීර්යබලය ප්‍රඥාබලය දෑ යි මේ පඤ්ච ශෛක්‍ෂබලයන් ඇසුරු කොට වෙසෙයි. ඔහුට මේ ශ්‍රද්ධේන්ද්‍රිය ය, වීර්යේන්ද්‍රිය ය, ස්මෘතීන්ද්‍රිය ය, සමාධීන්ද්‍රිය ය, ප්‍රඥේන්ද්‍රිය ය යන මේ පඤ්චේන්ද්‍රියයෝ අධිමාත්‍රව පහළ වෙති. හේ මේ පඤ්චේන්ද්‍රියයන්ගේ අධිමාත්‍රතායෙන් ආස්‍රවක්‍ෂය පිණිස ආනන්තරික මාර්ගසමාධියට ශීඝ්‍ර ව පැමිණේ. මහණෙනි, මේ සුඛාපටිපද ඛිප්පාභිඥා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මේ සතර ප්‍රතිපදවෝ වෙති.